

ÖSSZEFOGLALÁS
(benyújtandó két példányban)

Digitalizáció és az adóhatóság

Petróczki Tamás

Levelező/ Pénzügy MSc./Vállalati pénzügy

Úgy gondolom, nem szabad elmennünk amellett, hogy az adóigazgatás területén mennyi és milyen mértékű digitalizációs fejlesztések történtek az elmúlt évtizedben. Magyarország a digitalizációval előre szaladt s törekvéseit mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 2021-ben a NAV élére egy programozó informatikus került, Vágújhelyi Ferenc személyében.

Vannak olyan területek, ahol kevésbé érezte hatását a digitalizáció (pl. társasági adó, HIPA). Ezek esetében a folyamatok, bevallások elkészítése, adatok feldolgozása hasonlóan történik, mint 6 évvel ezelőtt. Ezzel szemben a könnyen automatizálható területeken (pl. adóigazgatás, adóellenőrzés) jelentős sikereket ért el az adóhatóság. Az adóigazgatás digitalizálásban a legnagyobb figyelmet az áfa kapta.

A kutatásom során arra az adóhatóság online térnyerésének sikerességét vizsgáltam. Elemeztem többek között a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatalos honlapjának látogatottságát és közösségi portálon történő bejegyzéseinek alakulását. A kutatásom fókuszában az adóhatóság digitalizációs eszközeit kívánom bemutatni és gazdaságra gyakorolt hatásait értékelni. Hipotézisem, hogy a digitalizációs megoldások átláthatóbbá és hatékonyabbá tették az adóbeszedést.

Amellett, hogy az adóhatóság rengeteg adatot követel, bizonyos szolgáltatásokat is nyújt pl. mobil applikációkat fejleszt az adófizetők részére, bevallásokat automatizál, online számlázó rendszert biztosít a számlázás megkönnyítéséért. Tehát látható, hogy az adóhatóság célja a digitális technológiák széleskörű alkalmazása, melynek sikereit dolgozatomban részletesen taglalom.

Az adóhatóság rengeteg forrásból származtat adatot, mint például ügyfélkapu, cégkapu, e-beszámoló, e-cégjegyzék, e-SZJA stb.. Azonban bevezetésre kerültek olyan gazdaságfehérítő innovatív intézkedések is, melyekkel a gazdaság dinamikáját képes monitorozni és a csalárd adózókat detektálni. A digitalizációs gazdaságfehérítés első pillére 2013-ra datálható, amikor a vállalkozások számára bevezették az online pénztárgépeket. A második pillért az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer 2015. évi bevezetése jelentette. Az áfacsalók elleni küzdelem harmadik pillére a 2018. július 1-én bevezetett online számlázás rendszere. Ezek a fejlesztések azért különösen fontosak, mert valós időben történik az adatszolgáltatás és főként az áfacsalók visszaszorítására irányultak.

Mivel Magyarország központi költségvetésének fő bevételi forrása az hozzáadott érték adóból származik, ezért az adóhatóság számára is fontos az áfaelkerülők feltárása és szankcionálása. A dolgozatomban bemutatom azokat a tendenciákat, amelyek bebizonyítják, hogy az adóhatóság által bevezetett digitalizációs intézkedések hatékonyak voltak a gazdasági szereplők adófizetési hajlandóságának javítása szempontjából.

Korábban az adóhatóság viselkedése reaktív volt, 2-3 évvel később a gazdasági esemény megtörténe után kezdett el vizsgálodni, amikor már nagyon nehéz volt feltárni az esetleges hibákat. Amennyiben mégis sikerült feltárni és egyúttal adóhiány állapított meg az adóhatóság az adófizetőnél, nehéz volt azt behajtani. Napjainkra nagyon megváltozott az adóhatósági ellenőrzés a Big Data összegyűjtésével, már real-time próbál az adóhatóság az adózók után menni pl. támogató eljárásokkal. Az adóhatóság az olyan láncolatokat már csírájában képes elfojtani, amelyeknél látható, hogy adókijátszásra irányulnak. Ezért az adóellenőrzések hatékonyságának alakulását a diplomadolgozatomban egy külön fejezetben részletesen taglalom.

A kutatásom során fontosnak tartottam az áfarés vizsgálatát, mert így nemzetközi szinten is összehasonlíthatóak az egyes országok gazdaságfehérítő intézkedései. A V4 országok mellett a hollandiai és romániai adóhatóság áfarés alakulását vizsgálo. Magyarország tekintetében az elmúlt 7 évben jelentősen sikerült csökkentenie az áfarést, melyre külön kitérek. Az áfarés csökkentésében kiemelt szerepe volt a digitalizációs eszközök alkalmazásának.

A kutatásomban továbbá taglalom a nemzetközi adóhatóságok digitalizációs intézkedéseit. Említek példákat EU tagországok adóhatóságainak innovatív adóigazgatási fejlesztéseiről, mint például Norvégia, Hollandia, Szlovákia, Észtország; mindemellett EU-n kívüli országok adóhatósági gyakorlatairól is szót ejtek, mint például Oroszország, Ukrajna, Örményország. Megállapítottam, hogy Magyarország – nemzetközi összehasonlításban– nem tekinthető egyáltalán elmaradottnak az adózáshoz kapcsolódó digitalizációs eszközök alkalmazása terén.

Összességében elmondható, hogy pozitív hatást gyakoroltak a digitalizációs intézkedések a költségvetés számára. Az államkassza bevétele növekedése mellett egyszerűsödött Magyarország adórendszere, csökkent az adóadminisztrációra fordított idő és az adóellenőrzések hatékonysága is jelentősen javult.